משניות מבוארות

מסכת נדרים פרק ז

ב' שבט

ורבי יוסי מתיר. נדר מן הקישואים, **מתר בעדשים.** חטה שאינה טועם, **אסור בחם בין קמח, בין פת.** דחיטים משמע שלמים לכוס חיין, חטה משמע פת אפויה. **גריס גריסין שאינו טועם, אסור בחן בין חיין בין מבשלים.** דגריס משמע מבשלים, וגריסין משמע חיין. **רבי יהודה אומר** לפרש דברי תנא קמא, **קונם חיין או חטה שאינו טועם, מתר לכוס חיים.**

פרק ז א) הנודר מן הזיקן, **מתר בדלועין,** שאינם בכלל יָרָק, **ורבי עקיבא אוסר** אם אמר יָרָק המתבשל בקדרה עלי, דשקשלים הלך לקנות יָרָק ולא מצא, בא לבעל הבית לשאל אם יביא דלועין, סימן שהם מאותו המין. **אמרו לו חכמים לרבי עקיבא, והלא אם אומר אסור לשולחו קח לי יָרָק, והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין,** אין קונה זה שמקבל רשות. **הרי שאין זה בכלל יָרָק. אמר להם** רבי עקיבא **כן הדבר.** ומפה אני מביא ראיה לאסר, כיון שבא לשאל הרי שמקשקש בכך, **אז שמא אומר הוא לו לא מצאתי אלא קטינת, אלא בכלל יָרָק, וקטינת אינו בכלל יָרָק, ואינו קונה זה שמקבל רשות. הרי שאין זה בכלל יָרָק. אמר להם** רבי עקיבא **כן הדבר.** ומפה אני מביא ראיה לאסר, **חכמים אומרים, אינו אסור אלא בחמשת המינין,** חטים, שעורים, כוסמין, שבולת שועל וגפן. **רבי מאיר אומר** בזה אני מודה **שהנודר מן התבואה, אינו אסור אלא מחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר** רק **בפרות האילן ובירק. ג) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתפשט בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא מחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ד) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא בחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ה) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא בחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ו) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא בחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ז) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא בחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ח) הנודר מן הכסות, מתר בשש,** שהיא טווייה מנוצה של עזים. **בירעה,** בגד גס ועב ואינו תפור. **ובחמילה,** מסך שמגין מפני הגשמים, שהיא גם כן עבה, ואין דרך להתכסות בה (ואולי זה ברזנטין). **אמר קונם עמר עולה עלי, נתכוון לבגדי עמר, ולכן מתר להתכסות בבגדי אחר, וכן אם אמר מעתה עולה עלי, מתר להתכסות בציציי פשתן,** פשתן שאינו מגיע. **רבי יהודה אומר** תמיה, **אינו אסור אלא בחמשת המינים, אבל הנודר מן הדגן, אסור בכל דבר שעושין ממנו קרי, ומתר רק בפרות האילן ובירק. ט) הנודר מן המשה, מתר בדרגש.** הנודר מן הדרגש, מתר במשה. **הנודר מן היער, מתר לכנס לתרומה של עיר, ואסור לכנס לעבודה. אבל הנודר מן הבית, אסור לכנס לתחנים, ולבנים הן לפי, אסור בחלופיהן ובגדודיהן. שאני אוכל ושאני שותה, מתר בחלופיהן ובגדודיהן בדבר שאין זרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה, אפילו גדולין אסורין: ז הנודר מן הזמן, אסור בפולו שלשה עלי, קונם הן לפי, אסור בחלופיהן ובגדודיהן. שאני אוכל ושאני שותה, מתר בחלופיהן ובגדודיהן בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה, אפילו גדולין אסורין: ח שאת עושה אינו אוכל עד הפסח, שאת עושה אינו מתכשה עד הפסח, מתר לאכול ולהתכסות אחר הפסח. ולשאתי עושה עד הפסח אינו אוכל, ולשאתי עושה עד הפסח אינו מתכשה עד הפסח, עשתה לי לבדי עד הפסח, אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח. אבל בדבר שאין זרעו כלה, אפילו גדולין אסורין: ט שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג, הלכה לפני הפסח, אסורה בהנאתו עד הפסח. אחר הפסח, בלא יחל דברו, ושאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח והלכה לפני הפסח, אסורה בהנאתו עד החג ומתרת לילך אחר הפסח:**

ב' שבט

פרק ח א) האומר **קונם יין שאני טועם היום, אינו אסור אלא עד שתחשך.** היה עומד באמצע השבוע ואמר קונם יין שאינני טועם **שבת זו,** דהיינו שבוע זו, **אסור בכל השבת, ושבת** נחשב לשבועי **שעברה,** ואסור גם בו, שבוע דבר בפני עצמו לכלל שבת בתוך שבוע שעברה. אבל אם אמר **חדש זה, אסור בכל החדש, וראש חדש** נחשב **להבא,** שכן דרך בני אדם לקרא לראש חדש שאפילו היום שלשים לחדש, כוללין אותו לחדש הבא. כן אם אמר **שנה זו, אסור בכל השנה, וראש השנה** נחשב **לעתיד לבוא.** שבועי **זה, אסור בכל השבועי, ושביעית שעברה.** ואם אמר **יום אחד, שבת אחת, חדש אחד, שנה אחת, שבועי אחד, אסור מיום ליום,** מעת לעת, וכן שבת שבעה ימים, וכן חדש אסור מיום ליום, למקל אחד בט"ו לחדש אסור עד ט"ו לחדש הבא, וכן בשנה אחת, שאם נדר בא' בשבט, אסור עד א' שבט הבא. וכשאמר קונם עלי יין היום, אף על פי שהוא מתר כשתחשך, צריך התר מחכם, וזורה משום הון. **ב)** אסר עצמו **עד הפסח, אסור עד שיגיע הפסח,** דכשנודר מתר. **אמר עד שיבא הפסח, אסור עד שיצא** פסח, דמשמע כל זמן שיקרא פסח עדיין אסור, **עד לפני הפסח,** ר"ן ותוס' גורסין עד פני הפסח, דיש במשמעות עד שיקרב הפסח, ויש במשמעות עד אמצע הפסח, דהיינו שיראה פני הפסח, ויש במשמעות עד סוף הפסח, **רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע הפסח,** דכשנודר אינו מכניס עצמו לקפסך ואסר עליו רק הכלול בלשון בתרא, **רבי יוסי אומר, אסור עד שיצא הפסח,** דאסר עצמו כל הפסח, דסבריא ליה דהנודר מכניס עצמו לאסר בכל מה שיש להסתפק. לסיעת פרות, כל אחת יש לה שם מיחד, של חטים נקראת חציצה, שנעקר במגל. של שעורים נקראת בצירה, שבצר האשכול בסכין. לסיעת של זיתים, נקראת משיקה. **ג)** נדר **עד הקציר של** שעורים, **אסור עד שיבא הקציר,** דמשמע שבא הקציר, **אינו אסור אלא עד שיגיע,** אפילו אם אמר **עד שיראה הקציר,** דמשמע עד שיראה. **אם אסר עצמו** לאכל דבר מסוים, **אינו אסור אלא עד שיגיע,** אפילו אם אמר **עד שיראה הקציר,** דמשמע עד שיראה. **אם אסר עצמו** לאכל דבר מסוים, **אינו אסור אלא עד שיצא,** דמשמע עד פסח, כיון שקמנו קרוב יד ימים, וכל דבר שעושין ממנו שבועי, **אינו אסור אלא עד שיגיע,** כיון שאין שמנו קרוב, **אם אמר** לחבריו שבעצמו לזמן בקרוב ידוע. הקיש נקרא על שם קציצת תאנים, שקוצצין אותן בידים ומוציאין אותן ליבש **ד)** נדר **עד הקציר, וכן אם אמר עד שיראה הקציר,** אינו אסור אלא עד **שיתחילו העם בכלכלות** לסלים, לפי שאין שמנו קרוב. נדר **עד שיעבור הקציר,** אסור

פרק ח א) האומר **קונם יין שאני טועם היום, אינו אסור אלא עד שתחשך. שתחשך.** שבת זו, **אסור בכל השבת, ושבת שעברה,** אם **אמר חדש זה, אסור בכל החדש, וראש חדש** נחשב **להבא.** שנה זו, **אסור בכל השנה, וראש השנה לעתיד לבוא.** שבועי **זה, אסור בכל השבועי, ושביעית שעברה.** ואם אמר **יום אחד, שבת אחת, חדש אחד, שנה אחת, שבועי אחד, אסור מיום ליום, שבת אחת, אסור מיום ליום, למקל אחד בט"ו לחדש אסור עד ט"ו לחדש הבא, וכן בשנה אחת, שאם נדר בא' בשבט, אסור עד א' שבט הבא. וכשאמר קונם עלי יין היום, אף על פי שהוא מתר כשתחשך, צריך התר מחכם, וזורה משום הון. ב)** אסר **עצמו עד הפסח, אסור עד שיגיע הפסח, אמר עד שיבא הפסח, אסור עד שיצא הפסח, אמר עד שיראה הפסח, אסור עד שיצא** פסח, דמשמע כל זמן שיקרא פסח עדיין אסור, **עד לפני הפסח,** ר"ן ותוס' גורסין עד פני הפסח, דיש במשמעות עד שיקרב הפסח, ויש במשמעות עד אמצע הפסח, דהיינו שיראה פני הפסח, ויש במשמעות עד סוף הפסח, **רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע הפסח,** דכשנודר אינו מכניס עצמו לקפסך ואסר עליו רק הכלול בלשון בתרא, **רבי יוסי אומר, אסור עד שיצא הפסח,** דאסר עצמו כל הפסח, דסבריא ליה דהנודר מכניס עצמו לאסר בכל מה שיש להסתפק. לסיעת פרות, כל אחת יש לה שם מיחד, של חטים נקראת חציצה, שנעקר במגל. של שעורים נקראת בצירה, שבצר האשכול בסכין. לסיעת של זיתים, נקראת משיקה. **ג)** נדר **עד הקציר של** שעורים, **אסור עד שיבא הקציר,** דמשמע שבא הקציר, **אינו אסור אלא עד שיגיע,** אפילו אם אמר **עד שיראה הקציר,** דמשמע עד שיראה. **אם אסר עצמו** לאכל דבר מסוים, **אינו אסור אלא עד שיצא,** דמשמע עד פסח, כיון שקמנו קרוב יד ימים, וכל דבר שעושין ממנו שבועי, **אינו אסור אלא עד שיגיע,** כיון שאין שמנו קרוב, **אם אמר** לחבריו שבעצמו לזמן בקרוב ידוע. הקיש נקרא על שם קציצת תאנים, שקוצצין אותן בידים ומוציאין אותן ליבש **ד)** נדר **עד הקציר, וכן אם אמר עד שיראה הקציר,** אינו אסור אלא עד **שיתחילו העם בכלכלות** לסלים, לפי שאין שמנו קרוב. נדר **עד שיעבור הקציר,** אסור

ב' שבט

מסכת נדרים פרק ח

עד שיקפלו המקצועות המחלקאות, ששותחין עליהן תאנים, שבסוף הקציר מקפלין אותן לשנה הבאה. ומפרש בגמרא עד שיקפלו רב המקצועות. נדר **עד הקציר, עד שיתחילו העם לקצור קציר חטין, אבל לא קציר שעורין,** שברב המקומות עקר הקציר של חטין, **אבל הכל לפי מקום נדרו,** שאם במקומו רב קציר של שעורין, אסור עד קציר של שעורין, **אם היה בהר** בשעת הנדר, אסור עד שיקצרון **בהר,** אף על פי שעכשיו גר בבקעה, **אם היה בבקעה** בשעת הנדר, עד הקציר של **בבקעה.** שלשה זמנים של רביעה הוו, וכל אחת נקראת רביעה. על שם שהנשמים רובצים עם הארץ, והיא בשנה מבכרת בי"ז חשון בארץ ישראל, ובבינונית בכ"ב בו, במאחרת בראש חדש **ה)** הנודר **עד הנשמים** אסור **עד שיהיו הנשמים** אסור, **עד שתרד רביעה שניה,** גשם שני, **רבן שמעון בן גמליאל אומר עד שיגיע זמנה של רביעה שניה** (עין תו"ר), אפילו לא ירד גשם. הנודר **עד שיסיפקו הנשמים,** אסור **עד שיצא זמן כלו,** דברי רבי מאיר, **רבי יהודה אומר, אם יסופקו** אינו אסור אלא **עד שיהא הפסח, אינו אסור אלא עד לילי הפסח, שלא נתכוון זה אלא בה ובעבורה,** כדקשרנו במשנה א'. אמר שאינני טועם **עד ראש חדש אדר** אסור **עד ראש חדש עד אדר הראשון,** נדר **עד סוף אדר,** אסור **עד סוף אדר הראשון,** ויש גורסין עד סוף אדר, ופרושו **עד סוף אדר השני, דשניהן** השוויון חדש אחד (תוי"ט). **רבי יהודה אומר אם קונם** שאני **טועם עד שיהא הפסח, אינו אסור אלא עד לילי הפסח, שלא נתכוון זה אלא בשעה שתדרך בני אדם לשתות יין,** שבדאי רוצה לשתות ארבע כוסות בליל הפסח. **ו)** אמר **קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום, דהיינו יום כפור, אינו אסור אלא עד לילי הצום,** ליל שקדם יום כפור, **שלא נתכוון זה, אלא עד שעה שתדרך בני אדם לאכל בשר,** דהיינו בערב יום כפור, **ומתר לאכל בשר,** דאינו מבערב, **רבי יוסי בנו** של רבי יהודה **אומר, אמר קונם שאני טועם עד שתהא שבת, אינו אסור אלא עד לילי שבת, שלא נתכוון זה אלא בו שעה שתדרך בני אדם לאכל בשר,** דהוא מתקנת יום כפור.

ג) אמר **קונם שאני טועם עד שיגיע, אסור עד שיגיע,** אבל אמר **עד שיהא, אסור עד שיגיע,** דמשמע כל זמן שהוא קיים יהא אסור, כגון הנודר **עד פסח,** כיון שקמנו קרוב **יד שאין זמנו קרוב, אין אמר עד שיהא לך שיגיע, אינו אסור אלא עד שיגיע** שנעקר במגל. **ד)** נדר **עד הקציר לחבריה שבעצמו** לזמן בקרוב ידוע. הקיש נקרא על שם קציצת תאנים, שקוצצין אותן בידים ומוציאין אותן ליבש **ד)** נדר **עד הקציר, וכן אם אמר עד שיראה הקציר,** אינו אסור אלא עד **שיתחילו העם בכלכלות** לסלים, לפי שאין שמנו קרוב. נדר **עד שיעבור הקציר,** אסור

ז) האומר **לחברו קונם שאני נהנה לך, הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם, ואמר לו לוודר כלום אמרתי שיקח אבל מפני כבודי, ומתקבל על ידי שאתה נותן לו מתנה, זהו כבודי, לפי דאיני מקבל, ודקא אמינא לומן בקרוב, דאם אינו אומר לו כן, מתר, דאומר לו לאו כלבא אנא שאתה מהנה לי ואיכף רוצה לקבל ממני. דכיון שנותן לו מתנה לי, אם אין אתה בא ונותן לבני כור אחד של חטים ושתי חביות של יין, מרבה, כן הסתם נהנה ממנו הרבה. כן האומר לחברו קונם שאתה נהנה לי, אם אין אתה בא ונותן לבני כור אחד של חטים ושתי חביות של יין,**

ז) האומר **לחברו קונם שאני נהנה לך, הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם, ואמר לו לוודר כלום אמרתי שיקח אבל מפני כבודי, ומתקבל על ידי שאתה נותן לו מתנה, זהו כבודי, לפי דאיני מקבל, ודקא אמינא לומן בקרוב, דאם אינו אומר לו כן, מתר, דאומר לו לאו כלבא אנא שאתה מהנה לי ואיכף רוצה לקבל ממני. דכיון שנותן לו מתנה לי, אם אין אתה בא ונותן לבני כור אחד של חטים ושתי חביות של יין,**